

No més drets sense debers. Els drets individuals son imprescriptibles. Regislabies é INGARANTIBLES. • Legislar la Llibertat baix pretext de garantia, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí hont comensa la llibertat ajena. Es licit, doncs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • L'embrutit milionari que baix pretext de mentida moralitat y a la sombra de sas riquesas mal adquiridas persegueix a qui critica sos vicijs y la societat qu'els consent, es un dels sérs més envilitjs, degradats y despreciables de la Naturalesa. •

LA TRAMONTANA defensa els principis lliberals més avansats, sense mistificacions ni atencions de cap mena, tant si es veu perseguida per hipòcritas farsants, com si sent l'aplaus de la gent verdaderament honrada y digna. • La TRAMONTANA en política defensa sempre al més adelantat contra el més reaccionari, y sosté la necessitat d'una gran reforma social que transformi el modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint els interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PERIÒDIC POLÍTIC VERMELL

La salut del poble es la suprema ley

La TRAMONTANA es el periòdic qu'es publica en idioma català més avansat en ideas polítiques, religioses y d'economia social

El Treball es la primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Espanya, 1 pesseta trimestre.—Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, n.º 1, 1.ª, BARCELONA
Pels pagos s'admeten llibranças del Giro Mútuo, lletres de fàcil cobro y sellos de 15 céntims. No s'admeten llibranças especials de periòdics.

PREUS DE VENDA
Número solt, 5 céntims.—30 exemplars, 1 pta.
Surt é lliure puntualment cada diumenge

Ja ha sortit!

Almanac
de
La Tramontana
de l'any 1893

ANO DE
CALENDARI LLIUREPENSADOR

y dedicat
als esbirros perseguidors que forman aquella
immoral societat coneguda per

LA FULLA

Collecció de treballs de tota mena dels més aixerrits esquilats de clatell de Catalunya, am notable ilustració de reputats artistes que també fan olor de socarrim, am cromos a la cuberta, un **CURS DE SOCIOLOGIA** am ninots, y tot el demés que trobarà el llegidor.

Tot plegat pel preu inverosímil de

*** **UN RAL** ***

A espavillarse are els qu'en vulgan, que las ignominiosas persecucions de *La Fulla* faràn que prompte no s'hi siga a temps.

CASTELAR

No es tracta de fer la seva biografia, ja el coneixen tots els espanyols, sinó de la molta polsaguera qu'han aixecat en el camp de la política sos dos últims articles inserats en el seu periòdic oficial *El Globo*, de Madrid.

Despullats de tota mira mesquina, buscant en la més pura sinceritat les nostres opinions, també volem lliensar als vents de la publicitat nostre modo de pensar sobre l'inesperada opinió, tal volta la última de resonancia, qu'ha emés en la premsa l'antig tribú revolucionari.

Ancora de salvament de la Regencia, puntal de la restauració, eloqüentíssima veu de aquell paladi de la minoria de las Constitucions del 69, va quedar apagada per sempre desde las primeras Cortes que van sancionar y robar el fet de Sagunto.

Mes deixem a l'història l'ingrata tasca de jutjar als nostros politics contemporanis, que feyna ben pesada serà la d'acertar a col·locar a cada hu en el llog que li corresponga.

Desgracia gran ha sigut que per espay de disset any s'hagi tingut la pena de veure com al noble sentiment de la patria se li anteposava el sentiment dinàstic, sacrificant a una aspiració d'escola a tota la nació.

Considerant que la política és l'art de governar als pobles y també el d'enganyarlos, no farem cap critica de tan llarg laps de temps, perquè aquesta seria duríssima y tal volta massa apassionada. Queda a la conciencia de cada hu fer la mida del seu gust.

Tres declaracions de bullo s'hi destaquen en aquest bouquet qu'el il·lustre trovador ha cantat a la seva Dulceina: «Mentres Fransa tinga república, no hi haurà guerra europea; mentres visqui Lled XIII, no hi haurà guerra carlista; mentres jo visqui no hi haurà guerra republicana.»

Talent privilegiat, may ha treballat tant la seva imaginació pera consolidar la patria com ara. Hàbil oportunista, ha aprofitat l'ocasió d'inserir en las columnas d'*El Globo* el seu pressupost de la pau, arma qu'esgrimirà valerosament quand se discuteixin en las Cortes els pressuposts am la seva acostumada eloqüencia, y pare usted de contar.

Convenia donar una ajuda a la malferida situació per lo malparada que l'havien deixada las festas del Centenari y l'estada dels reys de Portugal a Madrid, y el doctor D. Emili, amb el seu benefactor cataplasma ha cauterisat las llagas qu'el fíbil de malechits insectes li havien infectat.

El seu tacte polític té molts punts de semblansa am l'fidiosinracia sagastina «deixeu fer deixeu passar» lema etern de D. Práxedes y programa dels gladstonians espanyols. ¡Pobre país si espera reformas útils de tals personatges! Ja pod esperar assentat!

El republicanisme revolucionari d'en Castellar va morir el dia 3 de Janer de 1874.

Hàbil catedràtic d'història, no voldrà may ser comparat am Mirabeau, venut a la cort de Versalles, ni am González Bravo, que va morir en brassos del carlisme; de lo contrari, qui sub si li hauriam vist fer lo qu'ha fet l'italià Cairolí, que, no puguent concebir l'existència d'una república italiana, ha servit abnegadament a la Casa de Saboya; però no hi ha por Castellar és un republicà que no vol la república, y tal volta l'estimaria si no fos la república que sent envers las fraccions republicanas. Castellar és un republicà ideològic y un monàrquic pràctic: soberanament orgullós, jefe de l'Estat en luctuós periodo, no serà may ministre de la restauració, però si el seu conseller indirecte, valentíssim del plausible pretext d'abogar per la patria (jempre hi ha en sos llavis tan dolça paraula); però és la patria monàrquica, no és la patria republicana la que cerca la seva imaginació: vol una patria feta, major d'edat, educada en l'escola del vici ó de la virtut, y aquesta patria, més ó menos imperfecta, però tal com és, ja està feta, ja està creada.

Per punt final exclamem com D. Josep Ma-

ria Orense: «Amb ous pudrits no es poden fer bonas truytas.»

Y a D. Emili que l'absolgui la seva conciencia.

A. METALL

LA MADRONETA

Premi en el tercer Certamen de La Seva 1892

Lema:

Noyas, collidetas d'ara!

La Madrona era una noya de bon regent: divuit anys ben aprofitats, ulls negres com moras, fresca com una maduixa, bon garrot de bras y bon totol de figura, am sa espadenyeta blanca, devantal ratllat, faldilla rodona y cos encotillat, iquen bo feya veure-la, am son castell de figas toton n'era el cim; rectora de las carreres de Barcelona amb el crit de *Noyas, collidetas d'ara!*

[Va una trassa per fer net de sa mercaderia Sas companyas encare mostravan el castell a mitj vuidar, quan an ella no li restava ni mostra de pampol en tot son castell; y am son passet de pardal, si feya bon temps, o pujant al cotxe de Sant Gugat que surt del carrer de la Corribas, ja feya via envers sa masia de Valcarca, tot fent trincar mitja dotzeneta de pessetas.

Y a l'endemà, tornem-hi, que no ha estat res! Las figueras de l'horta bé prou que n'ompien de castellas de figas pera que no manqui feyna a la Madroneta en tant dures l'època del fruyt.

Las idas y vueltes de ciutat ja li plavian a la Madrona, ja, sobre tot en un principi, per veure la bonicaria de las casas, la bellugadina de la gentada, y altres coses de bon goig que no hi havia en la seva masia; però, un cop vist, què? Allò de llevar-se a punta de dia, tragar la càrrega desde la falda de la montanya, envoltar-se pels carrers de Barcelona, fer-se maiver el gargamelló al crit de *Noyas, collidetas d'ara!*, ve un punt que reca una bona mica.

Y aquell que vingué, no se podia de menos. La Madroneta havia tingut ocasió de veure y fins tractar am senyoras bon tros menos guapas qu'ella, bo y con tant hi la capa de polvos y *magrills*; senyoras que no es llevan fins qu'el pòr canta, que no es tenen de malmetre las mans am leinas carrosses, que vesteixen seda y setí a tot estrop, qu'es passejan am cotxe, que tenen bona tauca, bonas mans y bonas coses que fan detenta y qu'ella tenia de mirar-s'elles de lluny.

Tot això ja és cremador, ja. —Ah! Si jo... pensava sentir el camí de casa seva... si jo parés ment amb els requiebros y *foreyos* qu'em tira la juvenalla al passar vora meu ó a l'aturar-me am l'excesa de concertar figas, pod ésser que... però ¡cal! Què son tot aquells asans de matinar? Saltas bascaies y decantaments de *framacia*, bones no més que per fer broma. Am tot, una vegada un senyor vell y de molta moneda va dir-me a cau d'orella unes cosetes que... vaja, feyan de bon escoltar. Si tingues paraula per cumplir-las y jo un si per acceptar-las, altre pel m'hi l'hiuria. Tot m'ho deya tan seriós, que de bo de bo que feya riure tanta abundor d'ofertiments per una noya d'espadenyeta y de començar cap. Primer no el creya gots de res; però a l'endemà, punt per punt va tornar a dir lo mateix, d'un modo y manera que... semos, s'en contan tantas d'histories pel món... Allò de que un príncep va enamorar-se d'una pastora y que... Ja és tota una sort això de que una pastora... Y qui diu pastora, diu una noya com jo. Passo per ahont passan las demes; y encare, si es mira bé, jo.

Aquí fins és on momblega de la Madroneta, bon punt arriba a la masia y feya entrega a son pare d'unas quantas pessetas, producte de sa jornada; pessetas que son pare entafurava sota-rajola que ni el sol en tenia esment.

En aquest estat de cosas passà temps. El crit de *Noyas, collidetas d'ara!* no es sentia pels carrers. «No s'ova perquè no era l'època de las figas? Segurament. L'ivernada havia mort el fullam dels arbres, y els camps feyan pena de morir, enfangats per las plujas y ensoy per las lleys de la Naturalesa.

«Que feya, donca, la Madroneta? Esperava el fruyt dels arbres de l'hort, encadenada en la masia, triant monjetas, salant trossos de tocino, preparant llocadas, apedassant llansolàs?

No ho sé pas! Lo qu'es per sa casa no se la veya ni en finestra ni forat. Si a cayguda de dia algun vehi tafaner, al plegar del treball, tot passant ran de la masia, preguntava per la Madrona, sos pares feyan per tota contesta que cuidava a una ta malaltissa lluny del poble, endins montanya.

La maynada, que sempre saltironejava enjogassada per l'era, un dia van dir que sa germana feya estada a ciutat, y ¡no! el castanyot que va rebre l'expiceta de ma de son pare encare li botzina per las orellas.

Y passa més temps, y els camps van revifar-se, els arbres traquenen bona brotada, y després fruyt; y pels carrers de Barcelona va tornar-se a sentir el crit de *Noyas, collidetas d'ara!*

La parroquia de la Madroneta prou l'esperava cada matí, prou. Però ¡cal! La paganeseta d'ulls negres com moras, fresca com las maduixas, ayrosa, devantal ratllat, faldilla rodona y cos encotillat, no es veya pas en llog. En cambi una donota de cara descomposta, ails emortuats, cabell més peninat, cos esguarçat, vestit brut, pas insegur, y amb un pronunciat bonó al front eixit pel cop d'una cayguda, am veu forçada però ronquinoso, y treigiant un feixug castell de figas, anava dient per tot arreu qu'ella era la Madroneta.

—Tu, la Madroneta! Cal—deya tothom, rebutzant sa mercaderia am l'astig.

Y ella s'envernava, premia el castellot d'una revoladeta y cridava més fort: *Noyas, collidetas d'ara!*

Malgrat de feina! Ningú en feya cas; ningú li concertava figas.

«Voleu sapiguer el per què? Perquè al veure aquell posat de dbna ningú volia creure que fossin... collidetas d'ara!

LUCAS MILLÀ

Alcoves 5 Desembre 1892.

Amig Director: Vos, que no creyau que no hi haja purgatori, bona ocasió la present per deixar de tenir aquesta creencia terrònia y perjudicial pera vostra ànima: un poble francès, i vos, que tenim a predicar ha dit desde la trona qu'el l'encarrega de demostrarho am el més heretge, y si algú vol fer la prova que surti. Els incredúls d'aquesta vila voldriam provarho, però desistim al pensar qu' am la sola pena de discutir amb un estópid d'aquesta classe l'existència del purgatori quedara demostrada.

Tant poca solta és aquest fray, que, a falta de doctrinas que predicar, s'accontenta tirant guitzas a La Tramontana, Las Dominicales y demés periòdics il·lustradors. Va dir també qu'els qu' l'any 35 van matar els freres res n'havien tret, perquè ara ja n'hi torna a haver, y que com més els perseguiran més n'hi haurà. Al dir això, molts pagesos van pensar qu'eran de la familia dels freres qu'es crien entre las faveras, qu'és una mala planta que no es pod fer perdre, puix com més se n'arrencan més en surten, y desgraciad del camp que se n'apoderan. La ho diu el ditxo: «Mala herba may mori.»

Dit subjecte, am semblants espatoyadas, està fent la diversió del poble, tant, que pel prosim Carnaval s'el pensa contractar pera fer de mossò foguer, per lo qual s'aprofitaran las plumes dels caps de viram qu'es matin del Nadal prou com els d'oxim. Això és un mal que l'altre dia, sortint del sermó, es diu qu' a tu van obliquar amb alguna patata a l'esquena. Fora llistamal!

Sempre seu,

PEP TURRAY

Vilavert 5 Desembre 1892.

Endimoniat company: Res més bonic que lo qu'ha passat a Vilavert am motiu del pago de consums.

Es el cas que, havent posat apremis am el tercer trimestre, cosa que no s'havia fet gayres vegades per la mica de consideració qu'es tenia en els paganos, va resultar que, present las cosas tal com eran, quatre descamisats van presentarse a casa de la vila, llog, en que cobrava el comissionat els apremis, y una vegada allí van manifestarli que no volian pagarlos, y el comissionat va contestar qu'estava molt bé, que lo que anava a dalt va abais, y qu'encara com pagavan res, anant tot seguit.

En aquell moment estava present l'agutzil, qui al veure això va anar a buscar l'arcalde, dig, el tinent de arcalde, que l'arcalde s'era va anar al poble el dia abans sense dir res a ningú, tement tal volta lo que podria succehir. El tinent d'arcalde va presentarse y també va parlar, entente, y al vespre va celebrar sessió extraordinaria l'Ajuntament, acordant treure els apremis y pagant alguns gastos del comissionat.

Ara pregunto jo: ¿el poble de Vilavert s'hauria tret de sobre aquesta carga a no de lo que van dir els quatre descamisats? Em sembla que no, alguns pagansas la contesta s'els hi quedaria al pap. Tingas sempre present, poble de Vilavert, que may et donarà res de prout ni cap capella ni cap cacique ni cap d'aquets qu'es pican el pit, puix ben clar en teniu las provas: quatre descamisats amans del progrés han fet frentre a l'Ajuntament defensant lo que demanavan.

Descamisat, poble, y no creigis tant ensoy! No et creigis aquets farsants de sagristia y liberals de pa sucat amb oli, y escolta't en els liberals verdaters y honrats, com són els quatre que than tret els apremis.

EL CORRESPONDENT

VESTEN ANTON...

Vesten, Anton! Creume, vesten. Vesten, deiax está el poder, que, per més poder que tingas, aviat no podràs més.

Creume, gwyno, creume, desat y conservat tu meteix, y pensa qu'el teu record sempre tots conservarem.

Vesten, Anton! Creume, vesten! Vesten, Anton... al bardell: no permetis que s'indigni més el poble en contra teu.

Reflexiona que l'agaantats per miracle en 'quests moments, y qu'es fàcil que quand carguis ja no t'assequis may més.

Pensa que tota és que tenen un centímetre de seny, am declaran fera guerra, am tot y no t'asseques.

Vesten, Anton! Ves, retirat. Ves y mira a la mulier; deiax está la presidencia d'aquell galiner modern; al·l'onda la política;

pren, Anton, aquest consell que no s'obliga a la public; no sigas monarxe més temps, mira que no hi ha periòdic qu'al sol no et tregui els drapets: tots et nidan de pavana, tots et diuen lo meteix,

y això sols, Anton, l'enseny que no s'obliga a la public; Vesten, Anton... a la porra, qu'ho fas molt, molt malament;

vesten, Anton, qu'ens deshonras, qu'ens arruinas, qu'ens perds. No vulgas qu'el poble et tregui (que per ab el poble és qui et tregu)

fente una noció d'aquelles com altres cops an aixelta. Escolta els crids de desprecí qu'et fa tota Espanya en pes, indignada pels xanxanils que brolien contínuament. Llámstima fas, t'ho asseguro: llámstima fas, tu y els teus, extremij d'aquet fandango que ja ni Cristo va en treu. Vesten, Antoni Corra, vesten, deixo, deixo está el poder, que, cumplint aquell adagi qu'és tant antiq y tant cert, per descompostos qu'ens deixis, nosaltros ja ens compondrém.

DORINGO BARTRINA

Ja es coneix la sentència recayguda en el procés dels anarquistas de Jerez y dictada pel Consell de Guerra corresponent.

Dels 47 processats se n'absolen 29 per falta de prova y s'en condemnen 18, d'ells 9 a cadena perpétua, 4 a vint anys de presiri, 4 a 15 anys de la meteixa pena, y un a 12 anys de reclusió, qu'és en Salvochea, a qui diuen qu'el Consell de Guerra ha considerat com inductor de tot a pesar d'estar pres a Cádiz quan l'algarada de Jerez.

Motius que compendrán de sobras nostros lectors ens impideixen comentar aquesta sentència, sobre tot en lo qu'es refereix a Salvochea.

Bona, bona ha sigut la serracina moguda a Madrid aquets derrers dias contra els conservadors, amb motiu del cambi de ministre de la Governació.

Fins las clases que tenen per perdre s'han sublevat contra els actuals governants, censurant els seus actes de complacencies amb els irregularisadors de l'Ajuntament de Madrid y els seus rigors amb els que per are feyan veure que volian un xic de moralitat.

Un molinot de tot un dia am trencadissas de fanals y crits subversius com el de *Morin els lladres!* es sentiren pels carrers de Madrid, y un si és no és de ganas de passar a cosas majors.

Al final, naturalment, la bullanga s'ha fos sola, com la neu, però el fret queda, y no falta qui creu qu'ell acabarà per glassar al partit dominant.

Per nosaltros que no quedí.

Els motins, en aquets temps de conservadors, es van ja civilisant qu'és un gust.

No ha resultat ja subversiu en la darrera bullanga de Madrid el crit de *Morin els lladres!* lliensat per algun grup?

Peró, senyor, ¿havem adelantat ja fins a l'extrem de que la legalitat siga dir *¡Visca el roth!* y *¡Mori la gent honrada!* y lo subversiu tot el contrari?

¡Ay! En algo es té de coneix qu'estem en temps de religiositat a la moda, que vol dir hipocresia, y de progrés a lo cranc.

Els conservadors, els *jullons*, els tahuls, els usurers, els clericals, els irregularisadors, y tot l'honrat exercit d'aquesta trepa, están d'enhorabona.

Peró la vergonya, la decencia, el sentit comú y la moralitat están ja tornantse tísics entre las grasas d'aquesta gentussa del diner.

Pels que deyan que las Cortes del govern de de las conservas ja no tornarian a obrir-se, sapigan y entengan que ja s'han tornat a obrir: dilluns va comensar la nova temporada de baralles de galls pures... de la patria.

En la primera sessió van comensar ja alló qu'en diuen debat polític, y que millor resulta fer la pescatera am la seguritat de que ningú més qu'ells mateixos tenen de fer cas de tot lo qu'allí es digui.

No s'en fa poc de gasto de las paraulas patria, abnegació, virtut, desinterés, conciencia, rectitut, honra, etc., etc.

Es alló: *soñó el ciego que veía...*

Y qui té gana somia pa.

Els silvelistas están donantse grans fums de moralisadors dibent qu'han caygut (Villaverde y el marqués de Cubas) per haver defenstat la moralitat dintre l'Ajuntament de Madrid.

Romansos! En materia de moralitat tots són iguals: Lo que hi ha hagut és que l'enveja política y la guerra sorda entre Silvela y Romero Robledo ha esclatat amb motiu de l'informació feta en aquell Ajuntament per ser son president un romeri, y la qüestió de qui representa la moralitat, si és qu'algú podia representarla, era lo de menos y tot purament casual.

Ja sabem de sobras la moralitat política que calsen els romerins y silvelistas y tots els conservadors y els demés monárquics plegats, per saber *distingir* entre ells.

Dient que tots són iguals.

El dia 1.er de Desembre celebra Portugal l'aniversari de la seva independéncia, festa altament patriòtica que fins are ningú s'havia atrevit a contradir en la nació vehina.

Doncs aquest any ha tingut ja contradictors, y com tot és comensar pel bon camí, creyém qu'els demés anys anirà en augment la corrent antipatriòtica destinada a borrar las fronteras establertes pels tirans a fi de millor repartirse l'humanitat.

Si, els obrers socialistas de Lisboa han declarat que, no tant sols de Lisbon pendre part en la festa patriòtica, sinó qu'el 1.er de Desembre d'aquet any el dedicarian a enaltir la fraternitat obrera universal en solemne sessió, com aixis ho han fet.

Las idees d'emancipació del quart estat són las que verdaderament aixecan d'una manera práctica la bandera de la fraternitat humana.

Y las que farán que desapareixi l'amor de patria substituit per l'amor a l'humanitat.

De las *polifiterias* entre en Cánovas y en Silvela ha resultat qu'el primer ha engegat a fer punxetas al segon, y trencada ja la disciplina del partit conservador, s'assegura que cau de moda que ja ni en Martínez Campos me l'aixeca.

Y no cau res més qu'en Cánovas?

Per tan poca cosa quasi no val la pena.

Continúa encara la crisis ministerial francesa provocada per las disbauxas metálicas de l'empresa del canal de Panamá.

Que a Fransa hi ha un bon xiquet més d'escripuls de conciencia qu'a Espanya en qüestions de la cosa pública, ho prova la circumstancia de qu'allí avuy no es troba quasi ningú que vulga ser ministre ni puga formar ministeri entre tota la famallia de la política dominant.

Si a Espanya succehis un cas semblant, podria passar tot lo qu'es vulgués... menos no trobar politics qu'acceptessin el ser ministres.

¿Tindran de fer una crida ó acudir a cal drapayre ó als encants a buscar ministres els francesos?

¿Quina ganga... seria que aixó ens passés a nosaltros!

De l'inspecció qu'el Governador Civil de aquesta provincia porta a terme en las oficinas y en els llibres del nostre Ajuntament, es diu que no en resultarà res.

Y és molt natural.

Més, molt més s'ha fet a Madrid, y ha resultat... la dimissió del ministre.

Amb aquets assumptos sempre li resultarà al poble com alló d'aquell vehi que regava tomateras al balcó, y van sortirli...

—Esbarginias?

—Cal Un municipal que va ferli pagar la multa!

Havém rebut la visita y una comunicació d'un bon número d'obrrers de la fábrica de llits de Viena de Josep Pujals germans, aludits en una carta publicada en el nostre darrer número, dibent que protestavan d'algunes de las afirmacions letas en dita carta, per quant no eran arrastrats pel burges, sinó que la tal suscripció forosa era qüestió d'ells, per ells acordada y administrada sense cap inclinació a caixa dels morts, per més qu'el burges la subvencionés am vuyt rats setmanals.

De lo qu'ens digueren havém comprés que algo hi ha de lo qu'es diu en la carta y algo de

maror entre obrers mateixos d'aquell ram, per lo qual ens abstem d'entrar més al fondo de l'assumpto, per no tenir d'enfondir desavinenças que convé no agriar, que ja massa mal que fan tal com són.

Lo que tenen de fer uns y altres és procurar l'unió del ofici, entrar tots a la societat, y procurar allí practicar bé la solidaritat en tots els casos tristos de la vida, que desgraciadament tant abunda entre la classe treballadora.

La gent de l'Ostia no vol pas quedarse enderrera en aquets temps *fallons* en defensar el lliurepensament, y acaban de constituir a la Barceloneta una *Unió de Lliurepensadors* titulada *El Fénix*, que demà dissapte s'inaugurarà amb un meeting públic que tindrà llog en el carrer de Sant Antoni, número 27, pis 1.er, d'aquella marítima barriada, a las nou de la nit, a l'objecte de propagar y enaltir nostras idees, prenenthi part el *Dimoni Gros* y altres condemnats.

Sabém que lo primer que tócta de fer *El Fénix* és procurar l'establiment en la Barceloneta d'un parell d'escolas libres y laicas que ensenyin a la canallata tot alló qu'els convinga y no *butllofas piadosas*, com fan en moltas altres.

Molt bé per la gent de l'Ostia, y aixis li agafi mal de ventre al catell fins a ferli caure tota la llana a tothom que s'oposi a sa profitosa y civilisadora propaganda.

La societat de Paletas d'aquesta ciutat, instalada en el carrer de Ferlandina, número 20, pis 1.er, donarà en el seu local social una vetllada literaria y musical el pròxim diumenge a las 9 de la nit.

La Societat de Confiteres y Pastelers d'aquesta ciutat ha trasladat el seu domicili al passatge de la Pau, núm. 2, pis 1.er, lo que fa saber al públic per lo que an algú puga interessar.

Baix la direcció de la profesora D.ª Guillerma Llagostera, el dia 15 del corrent més s'obrirà de nou (després d'uns quants dias de clausura per reparaciones fetas en el local) l'escola de noyas que la societat laica Gutenberg sosté en el seu domicili social, carrer de Consell de Cent, n.º 432.

En dita escola se ensenyarà tota classe de labors propias per la familia obrera, a més de las assignaturas de lectura, escritura, aritmética, gramática, geografia, geometria, historia, urbanitat y dibuix.

La Comissió d'Ensenyansa ens prega fem saber que desde any nou s'obrirà també una classe nocturna especial de dibuix.

En l'ALMANAC observaran nostros lectors que havém adoptat una miqueta més de l'ortografia de *L'Avenc*, acceptant algunes reglas para l'accentuació, a fi de distingir las vocals obertes de las tancadas, que tant caracterisan l'idioma catalá, que també havém ja introduhit en el present y anterior número, y algunas otras que per ara encara no acceptém com a definitivas, perqué necessitem ferne millor estudi del qu'en tenim fet fins ara.

CARTA DESCLOSA

(AL NEU AMB DORINGO BARTRINA)

Bartrina: ja fa molt temps que se m'ha ficat al cap veigueret fer una pregunta que em té molt preocupat; y tu, si et dona la gana, em podràs treure del fang, perquè jo potser tal volta, tal com penso, vaig errat. Potser siga una mania; més per ab no penso pas quedar-me sense contexta, puix, si ting de serre franc, la pregunta que vull ferre és un xic trascendental; però, am tot és discutible y digne de contestar.

Es una pregunta: a fe, que, per lo molt que pertany a la classe proletaria, és bastant interessant; y com que tu y jo, Bartrina, també som *desheredats* y hem de guanyar *las garrofes* derramant suor y sang, y havém de sofrir *injusticias* y hem de veurens maltractats y tolerar *impertinencias*

qu'ara dirias no és del cas, considero, doncs, molt just i en alt grau interessant que tu i jo, parlant en plàta (per més que no en veiem may), resolguem aquest... problema, si així es pod anomenar.

Tu, que sabs, amic Bartrina, vivint, com vius, del treball, del modo qu'avuy se tracta al treballador honrat:

Tu, que sabs, amic Domingo, del modo qu'hem de suar per guanyar cada setmana seixanta o setanta rals, insuficient semanada per nostras necessitats, puix son moltes las vegadas que no podém ni fumar:

Tu, que sabs tant bé com jo del modo qu'el capital tracta avuy la classe obrera; —Tu, que no pots ignorar la gran miseria que corra entre la gent del treball:

Tu, que també pots trobar-te (com jo alguns cops no hi trobas) qu'et treguin del pis qu'habitats per no poguerio pagar, y tindre malalts a casa y trobar-te sense un ral, sense roba per vestirte (ni per pogueria empenyar), mentre altres... llampl del cel... gent que may ha treballat, molantse de la pobresa, lliants duros a grapat fent disbauxas y lliberis, y al passarse pel costat hns se miran am despreci; Tu, qu'al hi tot això sabs, qu'és per tu més preferible (desitjo qu'em sigas franc): ¿ser burro de quatre potes ó ser treballado? honrat?

M. BONAPARTA

Aquella causa per denuncia de La Fulla que tingué cinc dies a la presó al Dimoni Gros y que costà tres mil misas de rescat, ha passat ja à l'Audiencia.

Alli demanarem qu'ens tornin els quartos, que no volém més comedia fullera....

Y acabarem de veure fins à quin punt arriba l'influencia dels fulleros.

Una de las altres denúncias à l'engrós que La Fulla ha formulat contra La TRAMONTANA ha continuat fins are al jutjat sens novetat en sa molt important salut, sembla que no actuantia gayre à conseqüencia de l'efecte produhit per la primera amb aquella barrabassada de las tres mil llufas; però, segons havem espigolat, ara els fulleros es preparan à provar una altra embranzida contra el Dimoni Gros per veure si l'atrotinan tenintlo à la garjola per festes, demananti trenta ó quaranta mil pelas de fiança.

Nosaltros esperém tranquils tornar una vegada més à la terra, pera anar acumulant més y més y transferir à nostros lectors y amigs tot el asco y despreci qu'ens inspiran tots els fulleros y fulleros qu'ens persegueixen.

Y afegir novas partidas de càrreg al compte pendent.

Al rector de Martorell va ferli l'efecte d'una manxiuala al puntal més delicat de la fe la carta del mestre laic d'aquella població publicada en nostro periódic.

¡Paciencia, mossen Baldragas! També à mi em rebentan els fulleros y ting d'aguantarlos y encara els dono las gracias per la propaganda qu'em fan am sas persecucions.

De pitjor n'hi succehirán al mossega antilaic del Pont del Diable quand sàpiga que, à excitació dels condemnats del seu domini esperitual, el Dimoni Gros de La TRAMONTANA és prepara à fer una visita à las sevas ovellas, que no et dig tinya de las ànimas que treurém del purgator de la llana aquell dia.

Llavors si qu'à lo menos ens dedica set sermons furiosos.

Y després rebenta com una cigala del grand tip que s'haurà fet de cantar.

Y d'allí à la gloria.

La Fulla està fent de las sevas amb alguns pobrets empleats dels ferrocarril de Fransa.

Per obra y gracia d'un fullós director, el qui saben que té ideas avansadas, y sobre tot anticlericals, m'el fastiguejan enviantlo an els punts més dolents, y fins procuran rebaxarlo de sou y de categoria.

Aixís és com saben demostrar el seu amor al pròxim aquets moderns inquisidors que s'abrigan am la capa de la moral... que no coneixen.

Plens del bon desitj de salvarli l'ànima, se n'anaren els dos ensotonats de Perelló à casa d'un feligrés qu'està bastant malalt, dihentli à la seva dona que li portavan el remey, que consistia en que fes confessar y combregar al seu espós, que ja veuria com després es trobaria més bé, y quand es morís li podrian donar sepultura eclesiastica.

A la dona no va ferli gracia això de curarlo procurant qu'és poses en disposició de rebre sepultura catòlica, y probablement no desitjantia ni catòlica ni de cap mena pel seu marit, y tenint en compte que aquet no es gens amic de practicas religiosas, engegà els reverents fora de la seva casa, deixantlos amb un pam de fé y tenintens d'anar am el mantéu entre camas.

No és pas aixís com poden ferse un nom, si en conseguirlo honros s'aparroquianan, que sempre ha dut conflictes à tothom; el volguerse fica allà hont no els demanan.

A Sitges si qu acaba de saltar un miracle més gros que la panxa d'un canonge.

Hi havia allí un pobre veuet que tenia la dona morta y un sagristà que li donava noticies d'ella, rebudas, deya el fullero, directament del cel per intermediació d'algun sant.

Y com sempre resultava que las noticies eran que la difunta estava à la gloria am molta necessitat, vamos, qu'era una benaventurada obra, el seu marit li tenia d'anar enviant fondos, qu'el sagristà, naturalment, cuidava de fèrlosli arribar pel meteix camí que rebia las noticies celestials.

La familia del vell es va posar à observar-lo à conseqüencia del molt diner que fonia sense que se li conegués cap vici ni costum censurable, y llavors conegueren las malas manyas del sagristà.

Y vostés dirán are: ¿hont és el miracle?

Dones molt senzill: és... à la tonteria de la familia del vell qu'encara no ha denunciat al jutjat las habilidades del sagristà pera obtenir noticies directes del cel.

Dos esquitxos negres de fullós em contan que van per Premià de Mar dihent pestes contra La TRAMONTANA, y efectivament, sa propaganda ha fet efecte, perquè havem tingut d'augmentar l'envio fet à aquella població.

Gracias, escarbats fullosos, gracias.

El rector d'Artes prou s'ha fet un bon tip de predicar contra els quins treballan à las festes. Però resulta qu'el meteix sant cristià fa obras à l'iglesia, y demana are als seus feligrés que li vagin à treballar tots els dias de festa per l'amor de Déu.

¿No hi hà per aquí algun entès en materias teulológicas qu'em sàpiga explicar aquest embull piados?

Més escandalizats qu'un fullós quand pel carrer es troba amb un gos que se li orina à las pantorrillas, es quedaren els llanús de Poboleda al trobarse am l'osposa del lliurepensador Joan Samora que no volgué en els seus darrers moments l'auxili de cap religió y disposà que si morís es fes son enterro civil, com aixís va efectuar-se.

Vaja, tontos, no feu tantas ganyotas d'estranysa.

¡Aixís com aixís us hi tindréu d'anar acostumant vulgas que no vulgas!

L'empresari dels cotxes de Rubí à Tarrasa faria molt bé en no donar preferencias à ningú, perquè, segons ens contan, el diumenge penúltim va donar paraula à Rubí de guardar uns assientos per uns obrers, y à l'hora de marxa estavan dits assientos ocupats per burgesos, tenint d'anar à peu els treballadors, tant més sensible perque plovia.

¿No li sembla que això no es obrar cristianament, y ni tan sols am justicia?

EPIGRAMAS

Parlant de porcs en Pau Basa, va dir:—Sempre hi hà un pitjor: jo en ting un gros com un ase: però encor ho és més qu'el de casa el porc del sensor rector. J. HAMILLES

En Romen, qu'és parado' de telas d'agafà' aucells, deya en una reunió:—¿quand agafó passarella hi laig algun dímer?— A lo qual va contestar en Payol, qu'és molt bromista:—Vaja, doncs: ja és cosa vista que tu et mantens de parar.

F. R. DE P. DE D.

XARADA

Vocal és ma per'mera, y consonant segona; és musical tercera y el tot un nom de dona.

ROMBO

Sustituir els punts per lletres de modo que llegidas vertical y horizontalment diguin: Primera ratlla, consonant; segona, part del cos; tercera, animal; quarta, poble català; quinta, plassa de Barcelona; sexta, carrer de Barcelona; sétima, consonant.

C. BARRERA y CAROL

LOGOGRIF NUMERIC

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0	Batalla cèlebre
1 2 4 6 8 0 3 7 0	Carrer de Barcelona
2 0 6 9 8 1 2 3	"
3 7 2 1 1 9	"
4 9 3 8 2 1	"
9 3 8 2 1	"
4 9 1 9	"
0 9 8	"
6 7	"
4	"

J. ESCOLÍ DEL VENDRELL

GEROGLIFIC

PARE ANOS AMOR FILL

PAU GIBÉ y B.

SOLUCIONS

À LAS CABORIAS DEL NUMERO DERRER

Xarada: Ca-te-ri-na.

Ters de silabas: MA RI NO RI TE TA NO TA RI

Gero-glifíc: Per panys y claus els manyans.

Estampa de J. Solé, Ronda Universitat, 9

ANUNCIS

La Mujer en el Cristianismo

FOR CRISTOBAL LITRAN

con el prólogo

La Mujer ante la Ciencia

FOR ODON DE BUEN

Forma un elegante libro de 96 páginas con bonita cubierta de color, conteniendo y comentando las más notables y sabrosas barbaridades con que los padres de la Iglesia han vilipendiado à la Mujer.

Precio à reales.—Encuadernado en tela, 2 peseta

QUESTIONS SOCIALES

Estudis sobre els més importants temas qu'afectan al problema social

Un elegant tomet de 128 planas, DOS rals

ESTUDIOS FILOSÓFICO-SOCIALES

La Familia. —¿Qué es Anarquía? — La Política Apuntes de estadística universal

Un tomo de 224 páginas, 30 céntimos